

nasienia ma dawać dobre wyniki. (Lawson, MacKinnon). Próbowano także leczenia zakażonych buhajów 8—10 g streptomycyny, wstrzykiwanej podskórnie oraz 2 g streptomycyny rozcieńczonej w 40 ml oliwy wprowadzonej do napletka. Dla krów stosowano streptomycynę w ilości 1 g w 220 ml oliwy, wprowadzając dopochwowo w dzień przed albo w następny po unasienianiu. W zapobieganiu infekcji mętwikiem płodowym próbowano użycie zabi-tych szczepionek, stosowanych w początkach zapłodnienia oraz w 4 i 5 miesiącu ciąży; skuteczność okazała się niezupełna.

Na podstawie danych z piśmiennictwa i badań własnych należałoby wyciągnąć następujące wnioski;

1) brak typowych objawów przy wibriozie bydła stwarza trudności klinicznego rozpoznawania choroby;

2) wibriozę bydła można stwierdzić na podstawie badań bakteriologicznych np. (wyhodowanie zarazka *Vibrio foetus* z poronionych płodów) a jako metod pomocniczych stosować odczyny serologiczne (aglutynacja ze śluzem pochwowym, odczyn wiązania dopełniacza i aglutynacja z surowicą krwi);

3) najbardziej pewną metodą wykrywania *V. foetus* u buhajów jest próba biologiczna, pole-

gająca na kryciu dziewiczych jałowic przez stadnika podejrzanego o zakażenie się mętwikiem;

4) świeży materiał (np. treść żołądka płodu) wysiewać najlepiej na pożywki agarowe z dodatkiem 10% surowicy lub 10% świeżo pobranej krwi bydlęcej lub baraniej;

5) zastosowanie pożywki z żółtek jaja z dodatkiem bulionu o zawartości 2% glukozy oraz surowicy Loefflera w w/w badaniach jest niezawodne we wtórnych przesiewach zarazka *V. foetus*; w związku z coraz częstszym stwierdzaniem ronienia na tle wibriozy, należałoby bliżej zająć się tym zagadnieniem celem stwierdzenia, w jakim procencie występuje ronienie spowodowane wibriozą oraz czy mętwik płodowy jest u nas przyczyną enzoptycznej jałowoci.

Piśmiennictwo.

- 1) Czarnowski A. — Med. Wet. Nr 9/1950. 2) Boyd Hugh et Nils Lagerlof — Vibriose bovine. Off. International des Epizooties 1954, XLII. 3) Easterbrooks — American Journal of Veterinary Medical, Association. 1952. Nr 901. 4) Kawashima H., Iwata A., Susuki I. — L. avortement a vibriose du bétail et la stérilité enzootique. Off. International des Epizooties 1954, XLII. 5) Lawson L. R. i MacKinnon — Vibrio foetus infection in cattle. The Veterinary Record 1952, 64. 6) Nowak B. — Med. Wet. Nr 1/1955. 7) Rasbech N. O. — La Vibriose bovine. Off. International des Epizooties 1954, XLII. 8) Stępkowski S., Winiarski M. — Med. Wet. Nr 4/1954. 9) Terpstra J. I. — Vibriose bovine. Off. International des Epizooties. 1954, XLII. 10) Triflenko P. A. — Wietierinaria 6/1953.

STEFAN JAKUCEWCZ, JÓZEF LEDOWSKI

Łódź

Walka z pomorem świń na terenie województwa łódzkiego

Teren województwa łódzkiego został nawiedzony ogromną falą pomoru świń w miesiącach letnich 1953 r. Największe nasilenie zarazy zanotowano w dwu sąsiadujących ze sobą powiatach — w skierniewickim i rawsko — mazowieckim, w których wystąpiła ona łącznie w 426 zagrodach chłopskich, w jednej spółdzielni produkcyjnej, w 1 P.G.R. i w 1 tuczarni. Poza tym pojedyncze ogniska pomoru świń zanotowano również w tym czasie w kilku innych powiatach województwa, w zagrodach chłopskich oraz w sześciu dużych tuczarniach i warchlakarniach. Ta wyjątkowo groźna sytuacja epizootyczna zmobilizowała służbę weterynaryjną tutejszego województwa do energicznej i ofiarnej walki. W obu powiatach działały ekipy specjalne pozostające pod bezpośrednim kierownictwem st. woj. lekarza wet.

Główną zasadą masowego zwalczania pomoru świń była szczegółowo opracowana przez nas i bardzo ściśle przestrzegana w praktyce taktyka energicznego i bezkompromisowego likwidowania ognisk zarazy. We wszystkich zagrodach chłopskich, zapowietrzonych pomorem świń, przyjęto zasadę zupełnej likwidacji czyli natychmiastowego skierowania na ubój wszystkich świń zarówno chorych jak i podejrzanych o chorobę oraz podejrzanych o zarażenie się. Rygorystycznie przeprowadzona dezynfekcja wstępna, bieżąca i końcowa pustych chlewni bez świń, czyli bez żywego rezerwuaru zarazka dawała gwarancję zupełnego zlikwidowania czynnego ogniska pomoru. Wykup mięsa wieprzowego i wyróbów ujawnionych w zagrodzie zapowietrzonych, celem poddania przygotowaniu w rzeźni, niszczył rezerwę wirusa pomorowego. Jednocześnie szczepienie pierścieniowe surowicą przeciwpomorową

świń w okolicznych zagrodach hamowało rozprzestrzenianie zarazy.

Wykrywanie ognisk pomoru oparto na jednoczesnej perlustracji terenu obu wymienionych powiatów przez 9 grup, z których każda składała się z 1 lekarza wet. i 1 sanitariusza. Grupy te posuwały się wg z góry wytyczonego planu, badając świnię przez oglądanie i termometrowanie w każdej zagrodzie. Ujawnione w ten sposób zagrody z podejrzeniem pomoru świń przekazywano na specjalnych arkuszach spisowych trzem grupom likwidującym, z których każda wygaszająca ogniska pomoru, składała się z 3 lekarzy wet., 1 sanitariusza i dezynfektora. Grupa likwidująca wyposażona była w samochód ciężarowy, na który zbierała świnię z zagród zapowietrzonych celem przewiezienia na ubój do najbliższej rzeźni. Każde otrzymane doniesienie podejrzenia pomoru świń było dokładnie diagnozowane przez grupę likwidującą na miejscu w danej zagrodzie przez powtórne, szczegółowe badanie świń oraz przeprowadzenie sekcji próbnej. W wypadkach niepewnego sekcyjnego rozpoznania likwidację odkładano na dwa dni tj. do chwili przywiezienia przez specjalnego gońca potwierdzenia rozpoznania pomoru świń przez W.Z.H.W. Wstępnej dezynfekcji zagrody zapowietrzonych dokonywał dezynfektor grupy likwidującej przy pomocy hydropultu i 2% roztworu sody żrącej. Jeden z lekarzy tejże grupy przeprowadzał jednocześnie bezpłatne szczepienie pierścieniowe surowicą przeciwpomorową zdrowych świń w zagrodach sąsiednich. Łączność pomiędzy poszczególnymi grupami perlustrującymi, a grupą likwidującą sprawował technik wet. na motocyklu. W każdej zapowietrzonych zagrodzie równocześnie z likwidacją

świń wypełniano na bieżąco całą dokumentację odnośnie likwidowanego ogniska pomoru, celem zapewnienia szybkiej wypłaty odszkodowania wzgl. zapomogi. W każdym przypadku wdrażano szczegółowe dochodzenie celem ustalenia źródła wybuchu pomoru świń, dążąc jednocześnie do energicznego opanowania wszystkich jego odprysków. Dobra łączność pomiędzy poszczególnymi grupami operacyjnymi i sprawne ich działanie pod osobistym nadzorem woj. lekarza wet. dawały pożądane wyniki. W toku przeprowadzanych dochodzeń ustalono w sprawie szybkiego rozszerzania się pomoru świń co następuje:

1) Źródła tej choroby szukać należy tam, gdzie jest ożywiony ruch handlowy świńmi lub nie badanym mięsem wieprzowym, a więc okolicy zamieszkałej przez pokątnych handlarzy trzodą chlewną lub w sąsiedztwie mieszkań osób trudniących się nielegalnym ubojem.

2) Rozpowszechniony na wsi zwyczaj pożyczania mięsa i oddawania długów mięsem nie badanym, pochodzącym ze zwierząt dobitych z powodu choroby, przyczynia się w bardzo znacznym stopniu do szerzenia się zaraźliwych chorób zwierzęcych w ogólności, a pomoru świń szczególnie.

3) Szczepionkarze — laicy z reguły wytyczają za sobą prawdziwe „ścieżki pomorowe“, roznosząc wirus pomoru przez nielegalne, jedną igłą dokonywane, szczepienia świń łatwo dostępną surowicą przeciw-różycową.

4) Niekiedy także służba wet., prowadząc masową, niekontrolowaną sprzedaż surowicy przeciw-różycowej bez ustalenia choroby, przyczynia się również pośrednio do rozszerzania się pomoru świń.

5) W licznych wypadkach istnieje możliwość przedostania się wirusa pomoru przez rzeźnie i przez tanią jatkę, pozostającą pod niedostatecznym nadzorem weterynaryjnym, jak np. sprzedaż w stanie surowym mięsa, a szczególnie słoniny, pochodzących ze świń dotkniętych pomorem, badanie mięsa wieprzowego szczególnie w terenie, ograniczające się tylko do badania co do włośni.

6) Brak odkażania odpadków poubojowych i nawozu oraz nieczystości i ścieków w rzeźniach i miejscach uboju, jak również nieodkazywanie lub niedokładna dezynfekcja ramp, wrgonów kolejowych i samochodów ciężarowych, służących do przewozu świń, przyczyniają się w znacznym stopniu do szerzenia się omawianej zarazy.

7) Nieuczadnianie ze służbą weterynaryjną przerzuty świń w większych gospodarstwach uspołecznionych, tuczarniach, warchlakarniach i chlewniach matczyńnych dają możliwość zawleczenia pomoru.

8) Podobnie niewyjaławianie przez powtarzane zagotowanie odpadków używanych do karmienia świń w chlewniach przystółkowskich wzgl. w tuczarniach, które używają odpadków gastronomicznych, było często źródłem wybuchu pomoru świń w tych obiektach.

9) Niestosowanie ściślej antyseptyki przy wszystkich masowych szczepieniach świń oraz przy masowym znakowaniu ich za pomocą kolczyków lub tatuażu sprzyja również rozszerzaniu się tej zarazy.

10) Nieogrodzone grzebowiska zwierzęce i niedostatecznie zabezpieczone zakłady utylizacyjne oraz ich środki transportowe używane do przewozu konfiskat rzeźnych i zwłok zwierzęcych — to dalszy etap szerzenia się pomoru świń.

Wielokrotnie stwierdzano w terenie, że i przesady, panujące jeszcze dotychczas na wsi, takie jak podrzucanie padliny sąsiadowi za miedzę, wyrzucanie sztuk padłych na rozstajne drogi, ćwiartowanie świń padłych i rozrzucanie części na cztery strony świata psom na pożarcie w celu domniemanego odpedzenia ze swej zagrody zarazy — mają też niemałe znaczenie w rozszerzaniu się pomoru.

Poza masową likwidacją istniejących już ognisk pomoru wysiłki nasze skierowaliśmy jednocześnie do zablokowania wymienionych dróg jego szerzenia się,

dążąc energicznie do usunięcia stwierdzonych w wyniku dochodzeń usterek. W tej pracy dużą pomoc otrzymaliśmy od organizacji politycznych i społecznych, które wykazały pełne zrozumienie dla toczącej się akcji. Sprawne przeprowadzenie masowej likwidacji licznie występujących ognisk pomoru na terenie powiatu zależy w dużej mierze od uświadomienia rolników w danej okolicy. W tym celu przed przystąpieniem do perlustracji terenu powiatu przez ekipę zwalczającą masowo pomór, należy zawiązać Powiatowy Komitet do walki z pomorem świń i zaznajomić wszystkie władze powiatu z planem akcji, organizacją ekipy i obowiązującymi instrukcjami zwalczania tej groźnej zarazy. Tym sposobem zapewnia się służbie weterynaryjnej pomoc i poparcie w jej ciężkiej i odpowiedzialnej walce oraz wciąga się do tej walki większe grono społeczeństwa, którego zadaniem jest praca uświadamiająca wśród rolników. Należy bezwzględnie wykorzystać miejscowy radiowęzeł do wygłoszenia 2 — 3 popularnych pogadanek na temat pomoru świń i metody jego zwalczania oraz umieścić w prasie odpowiednie artykuły. Rozplakatowanie specjalnych obwieszczeń i rozdawanie po wsiach pouczeń w formie ulotek działa bardzo mobilizująco.

Wojewódzki lekarz wet., nadzorujący akcję i kierownik danego Zarządu Weterynarii w powiecie winni ściśle współpracować ze wszystkimi władzami poszczególnych gromad na terenie których kolejno przeprowadza się masowe zwalczanie pomoru świń, natomiast zawiązywanie odpowiedzialnego komitetu gromadzkiego jest jedną z najważniejszych czynności wstępnych. W celu zdobycia zaufania rolników do masowej akcji zwalczania pomoru świń, należy na terenie każdej gromady wygłosić kilka popularnych pogadanek o objawach choroby i sposobie walki z nią i zmobilizować do współpracy w każdej gromadzie aktyw gromadzki, ORMO oraz organizacje kobiece i młodzieżowe. Tylko metoda jak najszybszego rozpropagowania walki z pomorem świń jest rękojmią jej sprawnego przeprowadzenia.

Wygaszanie ognisk pomoru (likwidację) w poszczególnych gromadach należy rozpoczynać od zagród zapowietrzonych, w których zanotowano już padnięcia świń wskutek pomoru, gdyż właściciele ich są najbardziej przekonani o obecności zarazy i z tego powodu nie stawiają oporu przy wydawaniu reszty świń. Taki przykład działa wychowawczo na całą wieś i rozładowuje zazwyczaj nieprzyjemne napięcie, towarzyszące masowej likwidacji. W zagrodzie zapowietrzonej poza założeniem wszystkich świń na samochód ciężarowy, należy bezwzględnie zająć, oszacować komisyjnie i zabrać na tenże samochód ujawnione mięso wieprzowe lub jego przetwory wraz z naczyniem, w którym są przechowywane. Mięso i wyroby podlegają w rzeźni sterylizacji, a naczynie odkaża się 2% roztworem sody żrącej.

Przy dezynfekcji wstępnej chlewów w zagrodzie zapowietrzonej należy każdorazowo, stanowczo żądać odkażania beczek i cebrzyków, w których rolnicy zwykle przechowują mięso. W razie odmowy istnieje podejrzenie, że w naczyniach tych może znaleźć się mięso. Dezynfekcji bieżącej i końcowej zagród zapowietrzonych dokonuje specjalna ekipa epizootyczno-dezynfekcyjna, wyposażona w samochód ciężarowy i rozpylacz motorowy, która składa się z technika wet. i 2 sanitariuszy, specjalnie przeszkolonych i zaopatrzonych w odzież ochronną, w beczki z podstawowym roztworem sody żrącej, w większy zapas tego środka dezynfekcyjnego w substancji oraz w zapas wapna do bielenia. Równolegle do akcji masowego zwalczania pomoru świń, odbywała się przez Okręgowe Przedsiębiorstwo Obrótu Zwierzątami Rzeźnymi i dozorowana przez lekarza wet. akcja zdejmowania tuczników i materiału rzeźnego na ubój z okragów zapowietrzonych i zagrożonych pomorem świń.

Po wygaszeniu ognisk pomoru świń w powiatach skierniewickim i rawsko-mazowieckim lekarze wet.

przeprowadzili na koszt Skarbu Państwa dwukrotne szczepienie świń szczepionką C. V., pierwsze w roku 1953, bezpośrednio po zlikwidowaniu czynnych ognisk pomoru. Szczepieniem tym w gromadach zwartych, dotkniętych w znacznym stopniu pomorem (ponad 5 ognisk), objęto wszystkie świny zdrowe, pozostałe w zagrodach wolnych od zarazy. W gromadach o pojedynczych ogniskach choroby oraz we wsiach o rozrzuconych zagrodach szczepienie C. V. przeprowadzono pierścieniowo wokół zagród zapowietrzonych. Na wiosnę 1954 r. dokonano wtórnego szczepienia szczepionką C. V. w tych miejscowościach na koszt Skarbu Państwa. Tym szczepieniem objęto również i świny w byłych zagrodach zapowietrzonych. W czasie kilku kontroli w ciągu roku jak też i przy okazji powtórnego szczepienia C. V. stwierdzono, że nasza metoda zwalczania pomoru świń daje gwarancję racjonalnego zlikwidowania zarazy, umożliwia bowiem hodowcom już po miesiącu kontumacji wprowadzenie do wolnych od zarazy chlewów nowych świń, które na pomór nie zapadają. W ten sposób służba weterynaryjna województwa łódzkiego swą ofiarną pracą zdobyła jeszcze większe zaufanie szerokich mas chłopskich.

Równocześnie z masowym zwalczaniem pomoru świń w gospodarstwach chłopskich, prowadzono walkę z tą zarazą w gospodarstwach uspołecznionych P.G.R., O.Z.R., w chlewniach matecznych, warchlakarniach oraz w tuczarniach C.Z.T.P.

W gospodarstwach uspołeczniionych (w chlewniach matecznych, warchlakarniach i tuczarniach) zapowietrzonych pomorem świń stosowaliśmy natychmiastowe zdżucie zdrowych tuczników i podtuczników na ubój oraz niezwłoczne wybiecie w jednej z najbliższych rzeźni wszystkich świń z widocznymi objawami pomoru lub tylko z podwyższoną temperaturą bez innych oznak choroby. Resztę świń w danym obiekcie poddawaliśmy bezzwłocznie szczepieniu potrójną dawką surowicy przeciwpomorowej. Następnie wszystkie te świny badaliśmy szczegółowo trzykrotnie co trzeci dzień, wyznaczając na ubój każdorazowo sztuki chore i podejrzane o chorobę, a pozostałe 10-tego dnia szczepiliśmy surowicą przeciwpomorową również w potrójnej dawce. Jednocześnie przeprowadzono staranne oczyszczenie pomieszczeń i odkażenie 2% roztworem sody żrącej aparatem motorowym pod ciśnieniem. Dopiero po 2 miesiącach od usunięcia ostatniej chorej lub podejrzanej o pomór sztuki uchylono wydane zarządzenia przeciwpomorowe, a u pozostałych świń stosowano szczepienia C. V.

W wypadkach stwierdzenia pomoru w chlewniach, w których świny uprzednio przeszczepiono szczepionką C. V., usuwaliśmy natychmiast z przeznaczeniem na ubój sztuki chore i podejrzane o chorobę. Jeżeli pomór stwierdzono przed upływem 21 dni, licząc od daty szczepienia C. V. i to w jednym tylko kojcu, pozostałe świny bez objawów choroby w tym tylko kojcu szczepiliśmy podwójną dawką surowicy przeciwpomorowej. Jeżeli pomór wystąpił w kilku kojcach, szczepi się natychmiast podwójną dawką surowicy przeciwpomorowej wszystkie świny zdrowe w całej chlewni. Podobnie szczepi się podwójną dawką surowicy przeciwpomorowej wszystkie świny w całej chlewni, o ile stwierdzono przypadek pomoru po upływie 21 dni od daty szczepienia C. V.

We wszystkich trzech wypadkach należy 8 — 10 dnia powtórzyć szczepienie surowicą przeciwpomorową w dawce normalnej u wszystkich pozostałych świń w chlewni, bez względu na to czy były w tym czasie przypadki dalszych zachorowań lub też nie.

Jeżeli, dwukrotne przeszczepienie świń z konieczności surowicą przeciwpomorową w dawkach potrójnych wzgl. podwójnych (jak wskazano wyżej) nie powstrzymywało dalszego gwałtownego szerzenia się pomoru w chlewni, polecaliśmy komisyjne wybiecie wszystkich świń w danej chlewni. W ten sposób zlikwidowaliśmy groźny dla otoczenia wybuch pomoru

w 2-ch częściowo tylko zapełnionych tuczarniach. Po wybieciu wszystkich świń i przeprowadzeniu dokładnej dezynfekcji obie te tuczarnie już po 4-ch tygodniach mogły przyjąć nową, 6-cio krotnie większą ilość świń. W każdym wypadku stwierdzenia podejrzenia pomoru świń w chlewniach gospodarstw uspołeczniionych, na miejsce delegowany był wojewódzki lekarz weterynarii celem zbadania stanu faktycznego i zabezpieczenia wykonania wszystkich wymienionych środków ochronnych. Przy zwalczaniu pomoru świń tak w gospodarstwach drobnotowarowych — chłopskich jak i w obiektach większych — uspołeczniionych wiele uwagi poświęciliśmy rygorystycznemu oczyszczeniu i odkażeniu pomieszczeń, wybiegów i podwórza. W tym celu stworzyliśmy specjalne, jak wymieniono wyżej, zmotoryzowane kolumny dezynfekcyjne. Przed przystąpieniem do właściwego odkażenia pomieszczeń sprawdzono w każdym wypadku protokółarnie stan oczyszczenia, wyskrabania ścian, okien, drzwi, powal i podłogi chlewów oraz przegród w poszczególnych kojcach, stan czystości koryt i sprzętu. Czynności oczyszczania dokonywał sam rolnik w gospodarstwach drobnotowarowych, w obiektach uspołeczniionych obsługa chlewni pod nadzorem technika lub sanitariusza wet. Dopiero na zezwolenie lekarza wet., który przyjął gruntowne oczyszczenie chlewni, rozpoczynała w niej swą pracę zmotoryzowana kolumna dezynfekcyjna. Okólniki i podwórka masiary być czysto wymiecione i posypane wapnem palonym, następnie podlegały one opryskaniu 2% roztworem sody żrącej. Wybiegi posypane wapnem i zlane 2% roztworem sody żrącej poddawano zaoraniu, a ogrodzenie wyszorowaniu ciepłym 2% roztworem sody żrącej i wybieleniu. W obiektach uspołeczniionych, w których w czasie dwumiesięcznej kontumacji pozostawały w chlewniach świny, gruntowne oczyszczanie i odkażanie powtarzano kilkakrotnie. Nawóz zlewany przez obsługę na bieżąco 2% roztworem sody żrącej kopcowano z pozostawieniem go w tym stanie przez 3 tygodnie. Przed wejściem do zapowietrzonego gospodarstwa, jak też i przed każdą chlewnią umieszczono trwałe maty dezynfekcyjne z trocin, często zwilżane 2% roztworem sody żrącej i umieszczano tablice ostrzegawcze. W ten sposób zwalczyliśmy skutecznie pomór świń w gospodarstwach P.G.R., O.Z.R. i w tuczarniach C.Z.T.P.

Podkreślić należy, że dzięki wzmoczonej czujności służby weterynaryjnej, tylko jedna spółdzielnia produkcyjna na terenie tutejszego województwa dotknięta była pomorem świń. Stosowaliśmy bowiem ochronne szczepienia trzody chlewnej surowicą przeciwpomorową w tych RZS-ach, które znalazły się w okręgu zapowietrzonym lub zagrożonym pomorem świń, co w połączeniu z wyłożonymi matami i kilkakrotnie przeprowadzonym oczyszczeniem i odkażeniem pomieszczeń pozwoliło uchronić te obiekty od wybuchu zarazy. Zwiększono również w gospodarstwach spożywczych kontrolę sanitarno-weterynaryjną, przeprowadzając ją 2 razy w miesiącu. Dla zobrazowania wysiłku i sprawności służby weterynaryjnej należy podać parę danych cyfrowych. I tak w ciągu 3 miesięcy, od dnia 12.VII.1953 r. do dnia 15.X.1953 r. na terenie tylko 2-ch powiatów skierniewickiego i rawskomazowieckiego w wyniku akcji masowej zwalczania pomoru przebadano wraz z termometrowaniem 59.476 świń w 12.190 zagrodach chłopskich, przy czym wykryto i zlikwidowano 426 ognisk pomoru, wybijając z urzędu 2.333 sztuk trzody chlewnej; zaszczepiono pierścieniowo surowicą przeciwpomorową 5.368 świń.

Wnioski profilaktyczne

W celu niedopuszczenia do szerzenia się pomoru świń należy zastosować:

a) maksymalne natężenie walki z potajnym ubojem, jako główną przyczyną rozszerzania się pomoru świń;

b) wprowadzenie pełnego badania zwierząt rzeźnych i mięsa głównie w terenie, nie ograniczając się tylko do badania co do włośni;

c) wg informacji podanej publicznie przez prof. dr. Brilla na zebraniu naukowym w Łodzi, za wzorem stosowanym w N.R.D., należałoby wszystkie świnię przed wstawieniem do tuczarni poddać dwukrotnemu szczepieniu szczepionką C. V. w odstępie dwutygodniowym;

d) nieszkodliwe usuwanie zwłok zwierzęcych przez organizowanie zbiorników zwłok zwierzęcych w dawnych rakarniach;

e) bezwarunkowe odkażanie nawozu, nieczystości i odpadków poubojowych w rzeźniach i miejscach uboju sposobem biologicznym lub termicznym jak np. podanym przez Ledowskiego na str. 13—14 instrukcji pomocniczej „Nadzór sanitarno-weterynaryjny nad drobiem rzeźnym i bitym” 1953 r.;

f) wyjawianie przez powtórne zagotowanie odpadków używanych do karmienia świń w chlewniach przystoiówkowych wzgl. w tuczarniach, które używają odpadków gastronomicznych;

g) bezwzględne, oddzielne urządzenie i prowadzenie tuczarni i chlewni matecznych;

h) systematyczna selekcja sztuk charłacznych;

i) przestrzeganie zasad oczyszczania i odkażania tak obsługi jak i osób wchodzących na teren tuczarni lub chlewni matecznych. Urządzenie specjalnych szatni zaopatrzonych w odzież roboczą, obuwie gumowe, umywalnię i środek dezynfekcyjny;

j) oczyszczanie i odkażanie targowisk i miejsc spędowych oraz pojazdów służących do przewozu zwierząt;

k) zwalczanie handlu domokrażnego trzodą chlewną;

l) śledzenie za przyczynami upadków wśród dzików i likwidacja wałęsających się psów;

ł) sumienne wykonywanie nadzoru wet. nad targami, spędami i odprawami transportów zwierzęcych;

m) przestrzeganie ścisłej antyseptyki przy wszystkich masowych szczepieniach świń oraz przy znakowaniu ich za pomocą kolczyków lub tatuazu.

Streszczenie

Autorzy podają szczegółowo wytyczne, na których oparta została metoda zwalczania pomoru świń na terenie województwa łódzkiego — metoda wzorcowa nowoczesnego sposobu walki z tą zarazą.

Do głównych zasad omawianej metody zaliczyć należy:

1) Energiczne i bezkompromisowe uderzenie w zapowietrzoną pomorem świń zagrodę, przyjmując następujące postępowanie:

a) W zagrodach drobnotowarowych obowiązuje zupełna likwidacja czyli natychmiastowe skierowanie na ubój tak świń chorych jak i podejrzanych o chorobę oraz podejrzanych o zarażenie się — tj. wszystkich świń z danej zagrody. W sąsiednich zagrodach wolnych jeszcze od pomoru przeprowadza się równocześnie pierścieniowe szczepienie świń surowicą prze-

ciwpomorową. b) W gospodarstwach uspołecznionych (jak tuczarnie, warchlakarnie, chlewnie mateczne) nawiedzonych pomorem świń obowiązuje natychmiastowe zdjęcie planowe tuczników i podtuczników oraz niezwłoczne skierowanie do najbliższej rzeźni wszystkich świń z widocznymi objawami pomoru lub tylko z podwyższoną temperaturą i jednocześnie, bezwzględne zaszczepienie reszty świń w danym obiekcie potrójną dawką surowicy przeciwpomorowej. Zaszczepione świnię podlegają 3-krotnemu szczegółowemu badaniu z mierzaniem temperatury co 3 dni, chore lub tylko gorączkujące eliminuje się na ubój, a na 10-ty dzień resztę szczepi się powtórnie surowicą przeciwpomorową w potrójnej dawce. Uchylenie wydanych zarządzeń pomorowych po 2 miesiącach od chwili wystąpienia ostatniego zachorowania na pomór, po czym szczepienie świń szczepionką C. V. c) D wypadkach wybuchu pomoru w gospodarstwach uspołecznionych, w których świnię były uprzednio zaszczepione C. V., należy wybić sztuki chore i podejrzone o chorobę, a resztę poddać niezwłocznie szczepieniu surowicą przeciwpomorową. Jeżeli pomór stwierdzono przed upływem 21 dni, licząc od daty szczepienia C. V. i to w jednym tylko kocy, poddaje się szczepieniu surowicą przeciwpomorową w podwójnej dawce tylko pozostałe świnię w tym kocy. Jeżeli natomiast pomór wystąpi w kilku kocy przed upływem 21 dni od szczepienia C. V. lub jeżeli pomór wybuchnie po 21 dniach od daty szczepienia C. V., w obu tych wypadkach należy resztę świń w chlewni, które nie wykazują żadnych objawów chorobowych, zaszczepić niezwłocznie podwójną dawką surowicy przeciwpomorowej. We wszystkich trzech wypadkach należy na 8 — 10 dzień powtórzyć szczepienie surowicą przeciwpomorową w dawce normalnej u wszystkich pozostałych świń w danej chlewni, bez względu na to czy były w tym czasie wypadki dalszych zachorowań lub też nie.

2) Rygorystyczne przeprowadzenie dezynfekcji wstępnej, bieżącej i końcowej przy pomocy specjalnej, zmotoryzowanej ekipy.

3) Wdrożenie szczegółowego dochodzenia celem ustalenia źródła zarazy.

4) Jednoczesne, energiczne opanowanie wszystkich odprysków pomoru świń z głównego źródła zarazy.

5) Wypełnianie na bieżąco w każdej zagrodzie zapowietrzonej całej dokumentacji odnośnie likwidowanych w ramach akcji masowej ognisk pomoru świń, celem zapewnienia szybkiej wypłaty odszkodowania wzgl. zapomogi.

6) Równoległe prowadzenie pod nadzorem lekarza wet. akcji zdejmowania tuczników i materiału rzeźnego na ubój z okręgów zapowietrzonych i zagrożonych pomorem świń.

7) Zaostrzenie nadzoru sanitarno-weterynaryjnego na wszystkich odcinkach obrotu zwierzętami, nad ubojem zwierząt i nad nieszkodliwym usuwaniem zwłok zwierzęcych.

E. KRUCZEK

Nowy Sącz

Masowa tuberkulinizacja krów w mieście Nowy Sącz i okolicy

Na wniosek Zarządu Weterynarii P. Z. Rol., Prezydium P.R.N. w Nowym Sączu powzięło z końcem lipca r. 1955 uchwałę przeprowadzenia przymusowego badania i tuberkulinizacji wszystkich krów w terenie powiatu.

Po szczegółowym opracowaniu tej uchwały zaczęto tę akcję przeprowadzać w powiecie od początku września i w przeciągu września i października zatuberkulinizowano około 3.000 krów. Podaję dane z wyników tej tuberkulinizacji z miasta Nowego

Sącza i kilku miejscowości podmiejskich, w których sam przeprowadziłem tuberkulinizację.

I tak w mieście Nowy Sącz po zbadaniu 430 zatuberkulinizowanych krów, dodatnio reagowało 59 szt. tj. 13,7%, we wsi Zabełcze na 90 zbadanych krów reagowało dodatnio na gruźlicę 20 szt. tj. 22,2%, we wsi Biegonice na 195 zbadanych krów reagowało dodatnio 19 krów czyli 10%, we wsi Świniańsko na 98 zbadanych krów reagowało dodatnio 9 sztuk tj. 9,2%.

Sztuki reagujące dodatnio miały wycinane trójkąty